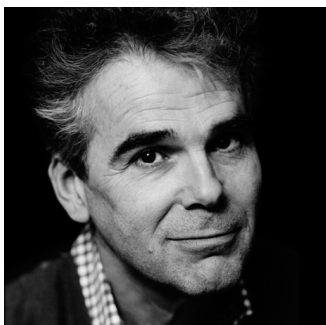

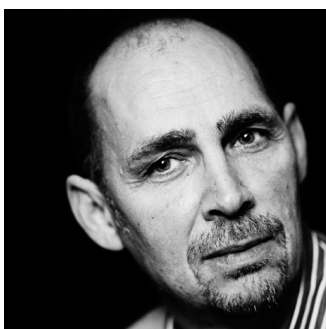

Contact als sleutel naar herstel

Ze trekken ten strijde tegen de 'depersonalisatie' die het leven achter de tralies met zich meebrengt. Met hun Stichting Herstel en Terugkeer willen ze mensen bij elkaar brengen: slachtoffers, daders, gevangenisdirecteuren, wetenschappers. 'De behoefte aan contact is enorm', aldus Frans Douw, vestigingsdirecteur van de PI in Heerhugowaard.

Het is een ongewone vriendschap, die tussen Frans Douw en Toon Walravens. Walravens zat jarenlang vast binnen de gevangensmuren, besloot het op zeker moment over een heel andere boeg te gooien en werkt nu, vijftien jaar na zijn laatste vrijlating, als ervaringsdeskundige in tbs-kliniek De Woenselse Poort. Walravens over Douw: 'We denken over bijna alles precies hetzelfde.'

Medestander en bondgenoot

Dat ontdekten ze toen Douw een oproep plaatste dat hij op zoek was naar een manier om 'binnen' en 'buiten' de muren met elkaar te verenigen. Walravens was op dat moment al jaren zoekende naar een medestander en een bondgenoot. Iemand die net als hij vond dat het proces van herstel en terugkeer in Nederland beter kon. Dat is nu zo'n twee jaar geleden.

Internationale award

Er is in die tijd veel gebeurd, vertellen Douw en Walravens op een winterse woensdagmiddag in Utrecht, halverwege beider woonplaatsen. Ze stampten de stichting uit de grond, ze hielden al twee ontmoetingsdagen en Walravens won de internationale award van de Engelse stichting No Offence, waarvoor Douw hem nomineerde. Uitgereikt door de bekende Bond-acteur Collin Salmon.

'Gevangenisdirecteuren, daders, slachtoffers en vele professionals die met elkaar praten'

'No Offence is voor mij eigenlijk het voorbeeld geweest dat mij inspireerde voor de Stichting Herstel en Terugkeer', steekt Douw van wal. 'Bij toeval belandde ik op hun site. De dynamiek die ervan afstraalde, sprak me enorm aan. Hier praten gevangenisdirecteuren, slachtoffers, daders en vele anderen die professioneel of privé betrokken zijn bij het strafrecht met elkaar. Ze zoeken elkaar op met het doel

informatie uit te wisselen en de strafrechtsector een positieve *boost* te geven.'

Machtsverschil

Een van de belangrijkste doelstellingen van de stichting van Douw en Walravens is om de gelijkwaardigheid van mensen te bevorderen. 'Zodra je in een gevangenis komt, kom je in een situatie van machtsverschil', vertelt Douw. 'Als vestigingsdirecteur weet ik: een gedetineerde is iemand zoals jij en ik, maar ons systeem maakt dat je daar anders tegenaan kijkt.' Met dat systeem doelt Douw op het grote machtsverschil in de bajes dat al voelbaar wordt als een gevangenismedewerker de sleutel omdraait. Veiligheid en controle zijn nu eenmaal zeer belangrijk en de orde en regels worden desnoods met dwang en drang gehandhaafd. De bureaucratie die dat met zich meebrengt is immens. 'De vervreemding is groot.'

De menselijke maat

Douw noemt het opvallend dat niet alleen de gedetineerden die vervreemding ervaren. 'Nee, juist ook het personeel in de gevangenis. En ik was verbaasd te horen tijdens onze ontmoetingsdagen dat onze ketenpartners met hetzelfde worstelen: met de menselijke maat die dreigt te worden losgelaten. De officier, de korpschef en de politicus: ik hoor het van iedereen. De behoefte om elkaar weer als mensen te zien, is niet zo gek. Ik sta daar helemaal niet alleen in.'

Iemand die meeloopt

Walravens sluit zich er volkomen bij aan. Hij leefde jarenlang een leven vol criminaliteit en leerde het systeem op die manier beter kennen dan hem lief is. 'De gevangenis is een onveilige omgeving. Dat wat je als mens het hardst nodig hebt, iemand die naar jouw verhaal luistert, is er niet. Het is zó belangrijk dat er in het leven iemand met je meeloopt. Ik heb een bijzondere partner die het goede in mij bleef zien en mij onvoorwaardelijk steunde. Zij was een belangrijke schakel in een keten van aandacht en zorg, waar ook PIW'ers en collega's uit de forensische zorg deel van uitmaakten. Zo heb ik er uit kunnen stappen.'

'Als iemand wordt aangesproken op wat hij kan, dan gebeurt er iets'

Douw voegt eraan toe: 'Iedereen wil iemand zijn. Ik vind dat we daar in de gevangenis meer mee moeten. Kun je de coördinatie van de arbeid niet overlaten aan die dubieuze handelaar met dat zakelijk instinct? En kan die man die op straat zijn spierballen voor de verkeerde zaken gebruikte, niet aan de slag in de tuin van de bajes? Je ziet het namelijk iedere keer weer: als iemand wordt aangesproken op wat hij wél kan, dan gebeurt er iets. We zijn dat alleen niet gewend in de setting van de gevangenis.'

Overhead

'Ik zie te veel overhead. Niet alleen bij ons, maar bij alle door de belastingbetaler gefinancierde organisaties met te veel dure bureaucratie. Herstel en Terugkeer gaat voor maximale zelfredzaamheid

en terugdringen van de recidive. In de gevangenis moet een veilige plek zijn in een beveiligde omgeving waar je je kwetsbaar kunt opstellen. Dat is de enige manier om aan herstel te kunnen werken.'

Ervaringsdeskundige

Succesverhalen kunnen daar bij helpen, denkt Walravens. Daarom is hij ook zo trots op zijn functie als ervaringsdeskundige zorgconsulent bij tbs-kliniek De Woenselse Poort. 'Ik heb een lange weg afgelegd om daar te komen. Toen ik uit de gevangenis kwam, heb ik eerst op de gewone manier geprobeerd om een baan te vinden. Geen uitzendbureau dat me wilde hebben. Via veel omwegen ben ik bij de GGZ-E terechtgekomen, waar ik dankzij een ervaringsdeskundige, volgens het 'meester-gezel-principe', in dit vak ben gerold. Binnen een jaar was ik vrijwilligerscoördinator. Toen begon me te dagen hoe dit soort dingen werkt. Als je in de gevangenis zit dan zie je de kansen niet, dan wéét je dat niet.'

Rode loper

Het verhaal van Walravens is zo bijzonder dat Douw hem opgaf voor de No Offence-awards. Deze awards zijn voor mensen die zelf het verschil in hun leven zijn gaan maken. Douw: 'Op die avond mogen deze mensen in gala over de rode loper en worden in het zonnetje gezet. Toon heeft een award gewonnen. Voor mij is het een erkenning dat hij in dit leven het verschil heeft weten te maken.'

'Mijn zoon dreigt de verkeerde kant op te gaan. Wil jij met hem praten?'

Walravens zelf blijft er bescheiden onder. 'Wat ik zelf belangrijker vind, is dat wij successen blijven behalen. Sinds kort heb ik weer contact met mijn kornuiten van toen. Best spannend, zij beschouwden mij al die tijd als een 'afvallige', omdat ik ze in de steek had gelaten. Stukje bij beetje win ik hun vertrouwen. De triomf was groot toen één van hen laatst naar me toekwam en zei: 'Toon, ik kom hier zelf niet meer uit. Maar mijn zoon dreigt ook de verkeerde kant op de te gaan. Wil jij met hem gaan praten?'

Tekst: Nienke Ledegang Beeld: Corbino
